

Úvod	14
1. Druhy, části a názvosloví potrubí	15
1.1 Druhy a názvosloví potrubí	15
1.2 Části potrubí	15
1.3 Použité fyzikální veličiny a jejich rozměry	17
2. Kreslení a značení potrubí	20
2.1 Druhy výkresů potrubí a značky částí potrubí	20
2.1.1 Schéma potrubí	20
2.1.2 Dispoziční výkres potrubí	20
2.1.3 Značky měřicích přístrojů	29
2.1.4 Značky zařízení, která potrubí spojují	31
2.2 Značení druhu tekutiny	33
2.2.1 Číselné a barevné značení druhu tekutiny	34
2.2.2 Směr proudění tekutin potrubím	34
2.2.3 Značení provedených potrubí a potrubí v provozech	35
2.3 Modelové projektování	36
3. Potrubní soustavy a uspořádání potrubí vnitřních a vnějších	39
3.1 Rozdělení potrubních soustav	39
3.1.1 Jednotrubková soustava	39
3.1.2 Dvoutrubková soustava	39
3.1.3 Třítrubková soustava	40
3.2 Vnitřní potrubí	40
3.2.1 Jednotlivý napáječ	40
3.2.2 Jednotlivé napáječe vzájemně spojené	41
3.2.3 Sběrné potrubí	41
3.2.3.1 Jednoduché sběrné potrubí	41
3.2.3.2 Dvojité sběrné potrubí	42
3.2.4 Okružní potrubí	42
3.3 Vnější potrubí	43
3.3.1 Potrubní síť paprskovitá	43
3.3.2 Potrubní síť okružní	44
3.3.3 Potrubní síť mřížová	44
3.4 Dálková potrubí	44
4. Spád potrubí	45
5. Tepelná roztažnost a objemové změny potrubí	47

6.	Průtok potrubím	54
6.1	Druhy proudění, Reynoldsovo číslo, kritická rychlost proudění, rychlostní profily a pohybová energie proudu	54
6.2	Základní vztahy veličin ovlivňujících proudění	57
6.2.1	Kapaliny	60
6.2.2	Plyny a páry	60
6.2.2.1	Izotermní proudění plynů	61
6.2.2.2	Proudění plynů při polytropické změně stavu	61
6.2.2.3	Proudění přehřátých a sytých par	62
6.2.3	Vliv proměnlivé měrné tíhy	62
6.3	Tlakové poměry v potrubí a pracovní přetlak	64
6.4	Průtočné odpory potrubí	66
6.5	Tlakové ztráty při průtoku přímými trubkami nekruhového průřezu	91
6.6	Zjednodušené vzorce pro výpočet tlakových ztrát	92
7.	Ztráty tepla nebo chladu a teplotní poměry v potrubí	100
7.1	Množství tepla procházejícího tepelnou izolací potrubí	100
7.2	Teplota povrchu jednotlivých vrstev tepelné izolace	109
7.3	Celkové ztráty tepla nebo chladu	110
7.4	Změna teploty tekutiny	112
7.5	Pracovní teplota potrubí	113
7.6	Časový průběh chlazení tepelně izolovaného potrubí	114
7.7	Hospodárná tloušťka tepelné izolace	116
8.	Namáhání potrubí	120
8.1	Namáhání vnitřním přetlakem	120
8.2	Namáhání osovými silami	121
8.3	Namáhání ohybem	121
8.4	Namáhání v kroucení	123
8.5	Výsledné porovnávací napětí	123
8.6	Dovolené namáhání materiálů	128
8.7	Obvyklý postup výpočtů pevnosti potrubí	128
8.8	Výpočet pevnosti potrubí uložených přímo v zemi	129
8.8.1	Zatížení potrubí zásypem ve výkopové rýze	130
8.8.2	Zatížení potrubí v násypu nebo v široké výkopové rýze	131
8.8.3	Vliv nahodilého zatížení, působícího na povrchu terénu	133
8.8.4	Rozdělení zatížení na trubkách uložených v zemi	134
9.	Hlavní rozměry potrubí	139
9.1	Průměr potrubí	139
9.1.1	Předběžný odhad průměru potrubí	139
9.1.2	Výpočet průměru potrubí ze směrné nebo dané hodnoty tlakových ztrát nebo tlakového spádu	143
9.1.3	Průměr potrubí hospodářsky nejvýhodnější	143
9.2	Tloušťka stěny trubek a těles ostatních částí potrubí	145
9.2.1	Tloušťka stěny trubek a tenkostěnných válcových těles	146
9.2.2	Tloušťka stěny tenkostěnného válce s ojedinelým otvorem	147
9.2.3	Tloušťka stěny tlustostěnného válce	148
9.2.4	Tloušťka stěny tenkostěnných kulových těles	149
9.2.5	Tloušťka stěny válce eliptického průřezu	150
9.2.6	Tloušťka stěny kuželových těles, anuloidů, klenutých a deskových den	150
9.2.7	Tloušťka stěny složitých dutých těles	151
9.2.8	Výpočtová tloušťka stěny	153

9.2.9	Skutečná tloušťka stěny	154
9.3	Pevnost částí potrubí	154
10.	Normalizace potrubí	157
10.1	Rozdělení ČSN třídy 13	157
10.2	Základní určující veličiny potrubí	161
10.2.1	Jmenovitá světlost Js	163
10.2.2	Jmenovitý tlak Jt	163
10.2.3	Pracovní stupeň	163
10.2.4	Společná ustanovení	165
11.	Zkoušení potrubí a jeho částí	166
11.1	Zkoušení jednotlivých částí potrubí	166
11.2	Zkoušení smontovaného potrubí	168
12.	Základní směrnice pro volbu vhodných materiálů	172
12.1	Mechanické vlastnosti materiálů	172
12.2	Chemické vlastnosti materiálů	176
12.3	Technologické vlastnosti materiálů	179
12.4	Fyzikální vlastnosti materiálů	181
12.5	Volba vhodného materiálu	181
13.	Trubky	189
13.1	Trubky ocelové z uhlíkových ocelí tříd 10 až 16	192
13.1.1	Bezešvé ocelové trubky pro potrubí	192
13.1.2	Svařované ocelové trubky pro potrubí s podélným svarem	193
13.1.3	Svařované ocelové trubky se šroubovicovým svarem	193
13.1.4	Ocelové trubky bežešvé hrdlové	193
13.1.5	Závitové ocelové trubky	194
13.1.6	Ocelové trubky pro zvláštní účely	196
13.1.7	Ocelové trubky nekruhové	198
13.2	Trubky z nerezavějících ocelí	199
13.3	Trubky litinové	199
13.4	Trubky z neželezných kovů	221
13.4.1	Trubky z hliníku a slitin hliníku	221
13.4.2	Trubky z mědi a slitin mědi	222
13.4.3	Trubky z olova a slitin olova	222
13.4.4	Trubky z cínu	222
13.4.5	Trubky z niklu a slitin niklu	222
13.5	Trubky nekovové	223
13.5.1	Trubky z plastických hmot	223
13.5.2	Trubky z korozet (faolitu)	223
13.5.3	Trubky skleněné	223
13.5.4	Trubky překližkové	224
13.5.5	Trubky azbestocementové	224
13.5.6	Trubky kameninové	224
13.5.7	Trubky betonové a železobetonové	244
13.6	Trubky s vnitřními ochrannými povlaky	244
14.	Hadice textilní, pryžové a kovové	249
15.	Spoje trubek	254
15.1	Spoje přírubové	254
15.1.1	Příruby pevné	261

15.1.2	Příruby točivé	262
15.1.3	Druhy a rozsah používání přírubových spojů	262
15.1.4	Připojovací rozměry přírub a přírubových hrdel	263
15.1.5	Těsnící plochy přírubových hrdel a přírub	263
15.1.6	Těsnění přírubových spojů	271
15.1.7	Dosedací plochy pro přírubové šrouby a svorníky	271
15.1.8	Přírubové šrouby a svorníky	272
15.1.9	Namáhání a pevnost přírubových spojů	274
15.2	Šroubení	276
15.2.1	Šroubení nepájené a pájené	277
15.2.2	Fitinková šroubení z temperované litiny	282
15.2.3	Fitinková šroubení ocelová	284
15.2.4	Šroubení pro zvláštní účely	285
15.3	Potrubní spojky	287
15.4	Spoje závitové	288
15.5	Spoje hrdlové	289
15.6	Spoje svařované	290
15.7	Spoje lepené	293
15.8	Spoje skleněných trubek	294
16.	Uzavírky	298
16.1	Vhodný druh uzavírky	299
16.2	Provedení uzavírek	299
16.3	Ovládání uzavírek	306
16.4	Barevné označení armatur	309
16.5	Zkoušení uzavírek a ostatních armatur	311
16.6	Ventily uzavírací	315
16.6.1	Ventily uzavírací pro Jt 6 až Jt 40	317
16.6.2	Ventily uzavírací pro Jt 64 a Jt 100	319
16.6.3	Ventily uzavírací pro Jt 160 a Jt 250	319
16.6.4	Ventily uzavírací pro Jt 400	322
16.6.5	Ventily hlavicové	323
16.6.6	Ventily nárožní	323
16.6.7	Regulační ventily	326
16.6.8	Odkalovací a odluhovací ventily	328
16.6.9	Ventily pro zvláštní účely	330
16.6.9.1	Ventily z nerezavějící oceli	330
16.6.9.2	Ventily z olova	330
16.6.9.3	Ventily pro čpavek, pro technické plyny a pro kyslíkárny a hydrauliku	332
16.6.10	Ventily zvláštní konstrukce	333
16.6.10.1	Ventily membránové	333
16.6.10.2	Ventily křížové a střídací	333
16.6.10.3	Ventily bezucpávkové	336
16.7	Šoupátka	337
16.7.1	Šoupátka Jt 2,5 až Jt 16	348
16.7.2	Šoupátka Jt 25 až Jt 250 (a Jt 320 a Jt 400)	348
16.7.3	Šoupátko hlavicové	348
16.7.4	Šoupátko vodárenské	353
16.7.5	Šoupátko pro plynovody	353
16.7.6	Šoupátka pro ropovody a do potrubí pro dopravu naftových produktů	355
16.7.7	Šoupátka s topným pláštěm	355
16.7.8	Šoupátka z nerezavějící oceli	355
16.7.9	Šoupátka pogumovaná	355

16.7.10	Šoupátka rychlouzavírací	357
16.7.11	Šoupátka s čisticím víkem	359
16.7.12	Šoupátka pro husté tekutiny	359
16.7.13	Šoupátka kalová	361
16.7.14	Šoupátka pro potrubí pro hydraulickou nebo pneumatickou dopravu strusky	361
16.7.15	Šoupátka kanálová	361
16.7.16	Šoupátka regulační	362
16.7.17	Šoupátka s hydraulickým nebo pneumatickým pohonem	363
16.8	Kohouty	363
16.8.1	Kohouty obvyčejné (přímé a zobákové)	367
16.8.2	Kohouty ucpávkové	367
16.8.3	Kohouty trojcestné	369
16.8.4	Zvláštní konstrukce kohoutů	370
16.8.5	Kohouty malých jmenovitých světlostí	372
16.9	Drobná armatura	372
17.	Tvarovky	375
17.1	Tvarovky pro potrubí z ocelových trubek bezešvých a svařovaných	375
17.1.1	Ocelové tvarovky T svařované	375
17.1.2	Ocelové tvarovky T přivařovací	379
17.1.3	Ocelové tvarovky T přivařovací, lité z oceli	379
17.1.4	Ocelové tvarovky Y svařované	380
17.1.5	Ocelové tvarovky Y přivařovací, volně kované	380
17.1.6	Ocelové tvarovky Y přivařovací, lité z oceli	380
17.1.7	Hladké ohyby ocelových trubek o malém poloměru zakřivení, při- vařovací	381
17.1.8	Ohyby ocelových trubek o větším poloměru zakřivení	382
17.1.9	Svařované (segmentové) oblouky	384
17.1.10	Kolena litá z oceli pro potrubí z ocelových trubek	386
17.1.11	Přechody přivařovací	386
17.1.12	Trubková hrdla zaslepovací	387
17.1.13	Zaslepovací dna přivařovací	390
17.2	Slepé příruby a záslepky potrubí	391
17.3	Tvarovky pro potrubí z jiných ocelových trubek	392
17.4	Tvarovky pro potrubí ze závitových trubek — fitinky	392
17.4.1	Fitinky z temperované litiny	392
17.4.2	Fitinky ocelové	393
17.5	Tvarovky pro potrubí z litinových trub	393
17.5.1	Litinové tlakové tvarovky	393
17.5.2	Litinové odpadní tvarovky	393
17.6	Tvarovky pro potrubí z neželezných kovů	403
17.6.1	Tvarovky pro potrubí z hliníku a slitin hliníku	403
17.7	Tvarovky pro potrubí z nekovových trubek	403
17.7.1	Tvarovky z plastických hmot (z polyvinylchloridu, z polyetylenu, z polypropylenu)	403
17.7.2	Tvarovky z korosety (faolitu)	409
17.7.3	Tvarovky skleněné	409
17.8	Tvarovky pro potrubí s ochrannými povlaky	413
17.8.1	Tvarovky pogumované	413
17.8.2	Tvarovky pro potrubí vyložené čedičem	413
18.	Kompenzátory	417
18.1	Kompenzátory osově	417

18.1.1	Osové kompenzátory s pružnými prvky	417
18.1.1.1	Osový kompenzátor s kovovým vlnovcem válcovaným	417
18.1.1.2	Osový vlnový kompenzátor s pružnými prvky svařovanými z ocelových membrán	423
18.1.1.3	Osový kompenzátor s pryžovým pružným prvkem	426
18.1.2	Kompenzátor ucpávkový	428
18.2	Kompenzátory kloubové	432
18.3	Kompenzátor z trubky	437
18.3.1	Kompenzátor U s ohyby hladkými a záhybovými	437
18.3.2	Kompenzační schopnost, deformační síla a namáhání kompenzátorů U	443
18.4	Rovinné kompenzační útvary	447
18.4.1	Pružnost rovinných kompenzačních útvarů	447
18.4.2	Rovinný kompenzační útvar L	461
18.4.3	Rovinný kompenzační útvar L bez ohybu	461
18.4.4	Rovinný kompenzační útvar L se šikmým ramenem bez ohybu	461
18.4.5	Rovinný kompenzační útvar Z	462
18.4.6	Rovinný kompenzační útvar Z bez ohybů	463
18.4.7	Rovinný kompenzační útvar P	463
18.4.8	Rovinný kompenzační útvar S	464
18.4.9	Rovinný kompenzační útvar U	464
18.4.10	Kompenzátor U	465
18.5	Prostorové kompenzační útvary	466
18.6	Montážní předpětí kompenzátorů	466
19.	Uložení a upevnění potrubí	469
19.1	Zakotvení potrubí	470
19.2	Osová vedení a opěry potrubí	470
19.3	Podpěry potrubí	473
19.4	Závěsy potrubí	476
19.5	Pružná uložení potrubí. Závěsy a podpěry	480
19.6	Třmeny, přichytky, pouta a skoby	489
19.7	Výložníky	489
19.8	Rozteč uložení potrubí	489
19.9	Rozteč uložení dlouhých vodorovných potrubí	491
19.9.1	Rozteč uložení z nosnosti uložení	493
19.9.2	Rozteč uložení z ohybového namáhání potrubí	493
19.9.3	Rozteč uložení z největšího sklonu ohybové čáry	494
19.9.4	Jednotková tíha potrubí	494
19.9.5	Číselné hodnoty součinitelů ρ , μ a ω	496
19.10	Odpory uložení potrubí	496
19.10.1	Odpor podpěr a osových vedení se smýkadly	497
19.10.2	Odpor podpěr a osových vedení s otočnými válečky	497
19.10.3	Odpor podpěr s valíciemi se válečky	498
19.10.4	Odpor závěsů potrubí	501
19.11	Montáž uložení potrubí	502
20.	Zařízení k vyprazdňování potrubí	504
20.1	Zařízení odvzdušňovací a zavzdušňovací	504
20.2	Zařízení vypouštěcí	508
20.3	Zařízení odvodňovací	510
20.3.1	Odvodňovací soupravy se samočinným odváděčem kondenzátu	514
20.3.2	Odváděče kondenzátu	515
20.3.3	Velikost odlučováků a výkonost odváděčů	517

21.	Zařízení ochranná, pojistná, kontrolní a pomocná	521
21.1	Zařízení ochranná	521
21.1.1	Lapače kalu	521
21.1.2	Síta a filtry	521
21.2	Zařízení pojistná	524
21.2.1	Pojistné ventily	524
21.2.1.1	Pojistné ventily nízkozdvížné	529
21.2.1.2	Pojistné ventily plohozdvížné	529
21.2.1.3	Pojistné ventily rychlozdvížné	529
21.2.1.4	Pojistný ventil impulsní	529
21.2.1.5	Výkon a jmenovitá světlost pojistných ventilů	529
21.2.2	Pojistné smyčky	531
21.2.3	Explozní klapka	532
21.3	Zpětné uzavírky	533
21.3.1	Zpětné ventily	533
21.3.1.1	Zpětný ventil přímý	533
21.3.1.2	Zpětný ventil do svislého potrubí bez přepouštění	537
21.3.1.3	Zpětný ventil do svislého potrubí s přepouštěním	537
21.3.1.4	Zpětný ventil s uzávěrem	537
21.3.1.5	Zpětný ventil s tlumícím pístem	542
21.3.2	Zpětné klapky	542
21.3.2.1	Zpětná klapka	542
21.3.2.2	Zpětná klapka s pákou	543
21.3.2.3	Zpětná klapka motýlková	543
21.3.2.4	Zpětná klapka vícenásobná	544
21.3.2.5	Zpětná klapka pro odstruskovací potrubí	544
21.3.2.6	Zpětná klapka pro naftové produkcy	544
21.3.2.7	Klapka koncová	545
21.3.2.8	Poruchové klapky	545
21.4	Zařízení kontrolní	545
21.4.1	Průhledítka	546
21.4.2	Ukazovatel otevření	546
21.5	Zařízení pomocná	546
22.	Řízení tlaku, teploty a množství tekutin proudících v potrubím	550
22.1	Regulační ventil	550
22.2	Škrťací klapka	552
22.3	Samočinné řízení tlaku	555
22.3.1	Redukční ventily a regulátory tlaku	555
22.3.2	Přepouštěcí ventily	558
22.3.3	Regulátory rozdílu tlaku	558
22.4	Řízení teploty	558
22.4.1	Řízení teploty změnou množství ohřívací nebo chladicí tekutiny	559
22.4.2	Řízení teploty směřováním (chladnějších a teplejších tekutin)	559
22.4.3	Řízení teploty vstříkáváním kondenzátu do proudu horké vzdušiny	559
22.5	Parní redukční a chladicí stanice	559
22.6	Samočinné regulátory výšky hladiny	561
22.6.1	Plovákový ventil s místním ovládním	561
22.6.2	Plovákový ventil s dálkovým ovládním	562
23.	Úpravy potrubí, umožňující měření tlaku, teploty, množství a jakosti tekutiny dopravované potrubím	565
23.1	Odběr tlaku	565

23.2	Měření teploty	566
23.3	Měření množství dopravované tekutiny	574
23.3.1	Měřidla vložená do potrubí	574
23.3.2	Škrtkové orgány pro měření množství	574
23.4	Měření jakosti tekutin dopravovaných potrubím	577
24.	Ochranné nátěry	579
24.1	Ochranné nátěry proti atmosférické korozi	579
24.2	Ochranné nátěry proti korozi za provozu	579
24.3	Ochranné obaly	579
24.4	Ochrana potrubí, uložených v zemi, proti korozi	580
24.4.1	Koroze bludnými proudy	580
24.4.2	Půdní koroze	582
25.	Tepelná izolace	584
25.1	Provedení tepelných izolací	584